

Γυναικοκτονία: Μια σύγχρονη μορφή πανδημίας

Αποστόλου Ελένη Μαρία & Καντζά Μαρία
Φοιτήτριες 3^{ov} έτους Νομικής ΑΠΘ

Εισαγωγή

Έχει ειπωθεί πως το σπίτι είναι πολλές φορές το πιο επικίνδυνο μέρος για μια γυναίκα. Εδώ και χιλιάδες χρόνια η κοινωνία διέπεται από στερεοτυπικές και πατριαρχικές αντιλήψεις που οδηγούν σε ακραία περιστατικά βίας, έχοντας ως βάση την υπεροχή του ανδρικού φύλου έναντι του γυναικείου και το δικαίωμα του πρώτου να ασκεί κάθε είδους εξουσία στο δεύτερο. Αυτού του είδους η βία ονομάζεται έμφυλη (εν + φύλο), δηλαδή ασκείται σε κάποιο πρόσωπο εξαιτίας του φύλου του. Μια γυναικοκτονία αποτελεί το αποκορύφωμα μιας προϋπάρχουσας έμφυλης βίας, την οποία το θύμα βιώνει συστηματικά, συχνά από ανθρώπους που θα έπρεπε κατ' αρχήν να εμπιστεύεται. Ο ΟΗΕ ορίζει τη γυναικοκτονία (femicide / feminicide) ως «τη δολοφονία των γυναικών, επειδή ακριβώς είναι γυναίκες, είτε αυτή διαπράττεται εντός της οικογένειας, ή της οικιακής σχέσης, ή

οποιασδήποτε άλλης διαπροσωπικής σχέσης ή από οποιονδήποτε στην κοινωνία, είτε διαπράττεται ή γίνεται ανεκτή από το κράτος ή τους αντιπροσώπους του».¹

Η αρχή του φαινομένου

Η αρχή της βίας ως κοινωνικό φαινόμενο εντοπίζεται 4.000 χρόνια πριν, μαζί με την εμφάνιση του πατριαρχικού συστήματος. Η Αμερικανίδα καθηγήτρια Heidi Hartman ορίζει την πατριαρχία ως «ένα σύνολο υλικών σχέσεων που έχουν υλική βάση και στο οποίο υπάρχουν ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των ανδρών και αλληλεγγύη μεταξύ τους που τους καθιστά ικανούς να κυριαρχούν επί των γυναικών». Μεταξύ άλλων θεωρεί ότι η κυριαρχία και ο έλεγχος εντοπίζονται κατά βάση στον αποκλεισμό τους από οποιαδήποτε μορφή έμμισθης εργασίας, που συνεπάγεται την οικονομική τους εξάρτηση από τον άνδρα², ο οποίος

¹Η γυναικοκτονία (femicide / feminicide) στην Αργεντινή και τη Λατινική Αμερική, διαθέσιμο στο: https://theartofcrime.gr/%CE%B7-%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1-femicide-feminicide-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AE-%CE%BA/#_ftnref1

²Νικολόπουλος Α., Θεωρίες για την πατριαρχία και την κοινωνική αναπαραγωγή, διαθέσιμο στο: <https://selidodeiktis.edu.gr/2021/03/09/%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B5%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%80%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CE%BF%CE%B9/>

έχει την πεποίθηση ότι το γυναικείο φύλο οφείλει να παραμείνει στο σπίτι και να ασχοληθεί με τα οικιακά και την ανατροφή των παιδιών. Σταδιακά βήματα για την ανατροπή του συστήματος αυτού ξεκίνησαν να γίνονται με το ξέσπασμα της βιομηχανικής επανάστασης, με αποκορύφωμα τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους όπου υπήρχε πλήρης απουσία των ανδρών και λόγω αυτού αναγκάστηκαν να εισαχθούν οι γυναίκες στην αγορά εργασίας προκειμένου με κάποιο τρόπο να επιβιώσουν. Αυτή η κατάσταση προκάλεσε έντονη δυσαρέσκεια στους άντρες, που υποβίβαζαν το γυναικείο φύλο και θεωρούσαν τις γυναίκες ιδιοκτησία τους. Κάπως έτσι ξεκίνησε η ιστορία της βίας κατά των γυναικών στην οποία συγκαταλέγονται διάφορων ειδών πράξεις: Λεκτική παρενόχληση, συναισθηματική κακοποίηση, σωματική κακοποίηση όπως και σεξουαλική, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.³ Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας αναδύθηκε και ένα νέο είδος κακοποίησης, η εκδικητική πορνογραφία⁴. Το αποκορύφωμα αυτής της κακοποιητικής συμπεριφοράς είναι η γυναικοκτονία, όπως ήδη αναφέρθηκε.

Κοινωνιολογική προσέγγιση

Από την κοινωνιολογική σκοπιά, τα πορίσματα των γυναικοκτονιών ερμηνεύονται σύμφωνα με δύο άξονες: Την συμμετρική και την ασύμμετρη βία. «*Τα επιχειρήματα, πάνω στα οποία βασίζεται η έρευνα αυτών των ερευνητών, είναι: η εξουσία, η κυριαρχία, και η ανισότητα οδηγούν στη σύγκρουση (θεωρία της σύγκρουσης). Μπορεί να αναφερθούμε στο εννοιολογικό πλαίσιο της ασύμμετρης*

*βίας και να καταγράψουν διαφορετικά είδη κακοποίησης και κακομεταχείρισης. [...] Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η ανδρική ηγεμονία “θεωρείται ως δεδομένη”, και αυτή η δεδομένη ηγεμονία δικαιολογεί την έμφυλη κυριαρχία όπως και τους ρόλους του κυρίαρχου και του κυριαρχούμενου».*⁵

Εκτός των άλλων, υπάρχει και η ανθρωπολογική ερμηνευτική σκοπιά των γυναικοκτονιών. Όπως τονίζει ο René Girard, στο πλαίσιο της μιμητικής θεωρίας και της δυσαρέσκειας: «*Το θύμα είναι κάποια κοντινή, προσωπική επαφή, με την οποία ο κακοποιητής έχει μια σύνδεση. Όπως, όμως, το παρένθετο θύμα, η γυναίκα δεν καταστρέφεται ψυχολογικά, ακόμη και πριν να εξοντωθεί σωματικά, επειδή έχει κάνει κάτι κακό, αλλά επειδή είναι ο ζωντανός μάρτυρας της πραγματικής αιτίας της εσωτερικής κρίσης των ανδρών. Ο άντρας έτσι αναδημιουργεί το μηχανισμό του αποδιοπομπαίου τράγου».*⁶

Αίτια και κίνητρα

Πέρα από τις θεωρητικές προσεγγίσεις, είναι αναγκαίο να εισχωρήσουμε στον πυρήνα του φαινομένου, που δεν είναι άλλος από τα αίτια της βίαιης συμπεριφοράς και τα κίνητρα που ωθούν κάποιον στην τέλεση της αξιόποινης πράξης. Σε πρώτο στάδιο, οφείλουμε να ερμηνεύσουμε τη ψυχοσύνθεση του θύτη και τον χαρακτήρα του θύματος. Συνήθως οι δράστες αισθάνονται πως υπερτερούν έναντι του θύματος, το οποίο αντίθετα έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση, στερείται της αναγκαίας αυτοπεποίθησης προκειμένου να αντιμετωπίσει τον κακοποιό του και εμφανίζεται ιδιαίτερα αδύναμο και εξαρτώμενο από αυτόν. Παράλληλα, δεν

³Understanding and addressing violence against women, διαθέσιμο στο: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf

⁴Sandra Walklate and Kate Fitz “Criminalisation and the Violence(s) of the State: Criminalising Men, Punishing Women”, page 2 [https://www.crimejusticejournal.com/article/view/1](https://www.crimejusticejournal.com/article/view/1991/1161?fbclid=IwAR2PdR8-6-zasXF913PEQiq9cx8ZPdeuR0Ont3RoT-saGZ3BvbemYodpir4)

[991/1161?fbclid=IwAR2PdR8-6-zasXF913PEQiq9cx8ZPdeuR0Ont3RoT-saGZ3BvbemYodpir4](https://www.crimejusticejournal.com/article/view/1991/1161?fbclid=IwAR2PdR8-6-zasXF913PEQiq9cx8ZPdeuR0Ont3RoT-saGZ3BvbemYodpir4)

⁵ Hassan C. G., Γυναικοκτονία, μια πολιτισμική κληρονομιά, διαθέσιμο στο: https://geniusloci2017.wordpress.com/2021/06/19/femicide_cultural_legacy/

⁶Hassan C. G., ό.π.

είναι σπάνιο ο δράστης να πάσχει από διαφόρων ειδών ψυχικά νοσήματα ή ακόμη να έχει προηγούμενα άσχημα βιώματα που τον ώθησαν στο να αποδεχτεί αυτή τη συμπεριφορά ως κανονική και να την εφαρμόζει. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθεί ως αίτιο η χρήση αλκοόλ και τοξικών ουσιών, δεδομένου ότι είναι η πιο συχνή αιτία επιθετικής συμπεριφοράς⁷. Βασιζόμενοι στη θεωρία, εάν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας ξεκινούν λόγω καταχρήσεων από τον δράστη, μπορούν να του αποδοθούν ελαφρυντικά λόγω μειωμένου καταλογισμού (αρθ.36 ΠΚ) ή ακόμη σε ακραίες περιπτώσεις να θεωρηθεί ότι υπάρχει πλήρης ανικανότητα προς καταλογισμό (αρθ.34 ΠΚ). Το ευτύχημα είναι ότι νομολογιακά δεν εφαρμόζεται κάτι τέτοιο, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις το δικαστήριο δεν αναγνωρίζει στο πρόσωπο του δράστη κανένα ελαφρυντικό και απορρίπτει οποιοδήποτε ισχυρισμό του περί εφαρμογής διατάξεων για καταλογισμό σε περίπτωση άσκησης βίας ενώ ήταν υπό την επήρεια αλκοόλ ή ουσιών.⁸ Εξίσου σημαντικές είναι και οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Συνηθέστερες από αυτές είναι η αμάθεια ή χειρότερα η ημιμάθεια, η ανισότητα ή και η φτώχεια, ενώ σε αυτά ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας προσθέτει την ανεργία, την οπλοκατοχή και την ανεπαρκή αστυνόμευση⁹.

Σε δεύτερο στάδιο, αναφορικά με τα κίνητρα, αυτά είναι κατά βάση σεξιστικά. Επικρατεί μια γενικότερη αντίληψη για την υπεροχή του βιολογικού φύλου, δηλαδή όποιος υπερτερεί ανατομικά ή έχει

μεγαλύτερη μυϊκή δύναμη, θεωρείται κοινωνικά ανώτερος και μπορεί να επιβάλλεται κυριαρχικά και εξουσιαστικά έναντι των γυναικών¹⁰. Σε περιπτώσεις που οι γυναίκες προσπάθησαν να ξεφύγουν από την εξουσία του άντρα κατορθώνοντας διαφόρων ειδών επιτεύγματα, το αποτέλεσμα ήταν η υπερβολική ζήλια του και η αίσθηση ότι έχει χάσει τον έλεγχο πάνω στο «αντικείμενό» του. Μάλιστα, το συγκεκριμένο στερεότυπο έχει υιοθετηθεί από πολλές κοινωνίες ως κάτι το φυσιολογικό, με αποτέλεσμα οι θύτες να θεωρούν αυτή την υποταγή δεδομένη και η βάνανυση βία που ασκείται στα θύματα να είναι αόρατη στα μάτια τους. Επιπροσθέτως, η αναπληρώτρια καθηγήτρια Χριστιάνα Κούτα επισημαίνει πως η μη ουσιαστική εφαρμογή των διατάξεων που σχετίζονται με την ισότητα των φύλων, είναι ένας παράγοντας που ωθεί ευκολότερα κάποιον στη διάπραξη του εγκλήματος.¹¹

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα

Διανύοντας την δεύτερη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, στην Ελλάδα το φαινόμενο της γυναικοκτονίας είναι πάντα στο προσκήνιο, αφού ανά τακτά χρονικά διαστήματα η λίστα των θυμάτων ολοένα και αυξάνεται. Ήδη από τις αρχές του 2018 μέχρι τον Μάρτιο του 2020, η χώρα μέτρησε 41 γυναικοκτονίες, με τις 32 από αυτές να είναι ενδοοικογενειακές. Οι 12 από αυτές είχαν ως κίνητρο την ζήλια, ενώ οι 8 έγιναν υπό την επήρεια αλκοόλ ή

⁷ Χατζή Ι., σε διπλωματική εργασία Η κακοποίηση των γυναικών με έμφαση στην περίοδο της πανδημίας του COVID-19: Πολιτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές, σελ.17, διαθέσιμο στο: <https://dspace.uowm.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2260/ioanna%20chatzi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁸ 1572/2019 και 360/2020, Αρείου Πάγου

⁹ Understanding and addressing violence against women, διαθέσιμο στο: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf

¹⁰ Γκασούκα, Μ., Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις του Φύλου. Ζητήματα Εξουσίας και Ιεραρχίας. Γ' έκδ. Εκδόσεις Διάδραση, 2013

¹¹ Kouta C., Rousou E., Freysteinsdóttir FJ., Boira S. and Naudi M., Gender and Socio-Cultural Perspectives through Femicide Case Studies, Journal of Community Medicine & Health Care, 2017, διαθέσιμο στο: https://zaguan.unizar.es/record/76982/files/texto_completo.pdf

ναρκωτικών. Αξιοσημείωτο είναι πως όσοι από τους δράστες είχαν στην κατοχή τους πυροβόλο όπλο το χρησιμοποίησαν για την τέλεση του εγκλήματος, ενώ οι λοιποί χρησιμοποίησαν άλλου είδους εργαλεία, μέχρι και τα ίδια τους τα χέρια. Από τότε μέχρι το τέλος του 2020 σημειώθηκαν άλλες 7 γυναικοκτονίες¹², ενώ το 2021 έκλεισε μετρώντας άλλες 17¹³.

Νομοθετικά το φαινόμενο στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας με τον νόμο 4531/2018, δηλαδή με την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης τον Απρίλιο του 2018 από την Βουλή¹⁴. Μέσα από αυτή την διαδικασία, το Ελληνικό κράτος είχε την υποχρέωση να θεσπίσει νομοθετικά μέτρα με στόχο την δημόσια και ιδιωτική προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών. Σημαντική αλλαγή που έγινε μετά την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ήταν ο τρόπος καταγραφής των περιστατικών από την Ελληνική Αστυνομία, αφού από τότε και έπειτα ήταν υποχρεωμένοι να καταγράφουν το είδος της σχέσης που είχε το θύμα με τον δράστη, καθώς και τον τύπο της ενδοοικογενειακής βίας που ασκήθηκε. Δυστυχώς, όμως, πολλά περιστατικά δεν καταγγέλλονται στις αρμόδιες αρχές, είτε γιατί τα θύματα μαζί με τις οικογένειές τους φοβούνται τον κοινωνικό στιγματισμό, είτε γιατί τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης παραποιούν τα πραγματικά περιστατικά των εγκλημάτων βαφτίζοντάς μερικά από αυτά ως «εγκλήματα πάθους» με αποτέλεσμα να

επηρεάζουν την κοινή γνώμη, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις τα αποσιωπούν ή δεν τους δίνουν την πρέπουσα σημασία.¹⁵

Από τον Μάρτιο του 2020 η Ελλάδα ανήκε πλέον στις χώρες που ήρθαν αντιμέτωπες με τον COVID-19 και προκειμένου να δράσει αποτελεσματικά, όφειλε να λάβει ορισμένα μέτρα μεταξύ των οποίων ήταν και η απομόνωση – ο εγκλεισμός. Σύμφωνα με τον Δείκτη Ισότητας των Φύλων το 2020, η πανδημία και τα μέτρα εγκλεισμού οδήγησαν στην αύξηση του φαινομένου της έμφυλης βίας και δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την τέλεση εγκλημάτων όπως η γυναικοκτονία¹⁶.

Νομική αναγνώριση

Δεδομένου ότι έχει παρατηρηθεί έξαρση του φαινομένου στη χώρα τον τελευταίο χρόνο, μεγάλη μερίδα του πληθυσμού ζητά την νομική αναγνώριση του, χωρίς να γνωρίζει αν κάτι τέτοιο είναι εφικτό ή όχι. Όπως σε κάθε ζήτημα, έτσι και εδώ υπάρχουν αντίθετες απόψεις.

Πολλοί νομικοί είναι κατά της εισαγωγής του όρου «γυναικοκτονία» στον Ποινικό Κώδικα ως ξεχωριστό έγκλημα από την ανθρωποκτονία με δόλο που περιγράφεται στο άρθρο 299 ΠΚ. Βασικό επιχείρημα είναι ότι μία τέτοια ρύθμιση αντίκειται στο Σύνταγμα της χώρας και σε θεμελιώδεις αρχές που αυτό κατοχυρώνει. Η κυριότερη από αυτές είναι η αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου (άρθ.4§1 Σ) από την

¹² Κοντοχρήστου, Α., Ένα πρώτο σχόλιο για τη Γυναικοκτονία στην Ελλάδα. Ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων για το 2020, διαθέσιμο στο: <https://www.aegean.gr/sites/default/files/static/20/07/ellada-gynaikoktonia.pdf>

¹³ Σκαλιώνη Δ., Γυναικοκτονίες στην Ελλάδα το 2021: Μια μαύρη λίστα που τελειωμό δεν έχει, διαθέσιμο στο: <https://www.ertnews.gr/eidiseis/mono-sto-ertgr/oi-gynaikoktonies-stin-ellada-to-2021-mia-mayri-lista-poy-teleiomo-den-echei/>

¹⁴ Γκόγκολου Α., Γιατί γυναικοκτονία κι όχι ανθρωποκτονία; Η δικηγόρος Φανή Γιωτάκη για την ανάγκη καθιέρωσης του όρου, διαθέσιμο στο: <https://www.ethnos.gr/greece/article/166860/giatig-ynaikoktoniakioxianthropoktoniahdikhgorosfanhgi-otakhgiathnanagkhkathieroshstoyoroy>

¹⁵ Πεγκλίδου Α., Η γυναικοκτονία δεν είναι νεολογισμός, διαθέσιμο στο: <https://www.protagon.gr/anagnwstes/i-gynaikoktonia-den-einai-neologismos-44341758409>

¹⁶ <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/domain/violence>

οποία απορρέει και η αρχή της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου. Με την εισαγωγή διάταξης αποκλειστικά για το γυναικείο φύλο, θεωρείται ότι γίνεται διάκριση στο αγαθό της ισότητας αναφορικά με την αξία της ζωής, αφού δεν νοείται η γυναικεία ζωή να είναι προνομιακά ανώτερη της ανδρικής. Ταυτόχρονα, υποστηρίζεται ότι μέσω αυτής της διάκρισης έμμεσα υποβαθμίζεται το γυναικείο φύλο και έρχεται στο προσκήνιο μια πιο ευάλωτη όψη του, καθιστώντας τη γυναίκα αδύναμο θύμα, που χρειάζεται ειδική μεταχείριση και προστασία έναντι του άλλου φύλου σε μία κοινωνία που προσπαθεί να εδραιώσει καθολική ισότητα των φύλων. Δεν πρέπει ακόμη να λησμονεί κανείς πως με τον νόμο 4855/2021, οι ανθρωποκτονίες από δόλο τιμωρούνται ήδη με την βαρύτερη δυνατή ποινή, την ισόβια κάθειρξη, και έτσι η θεσμοθέτηση ενός νέου ειδικότερου εγκλήματος θα θεωρείτο ανούσια.

Στον αντίποδα, αρκετοί επιστήμονες του χώρου αντιτάσσουν τα επιχειρήματά τους αναδεικνύοντας την άλλη όψη του νομίσματος. Προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για περαιτέρω εξειδικευμένες νομοθετικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα επιφέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα και κάτι τέτοιο είναι θεμιτό σύμφωνα με το άρθρο 116§2 Σ. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αν αγνοηθούν τα γεγονότα που

ήδη υποβαθμίζονται, θα θεωρηθεί ότι διαιωνίζεται μια κατάσταση διάκρισης λόγω φύλου, που αποτελεί ήδη αιτία και κίνητρο του εγκλήματος¹⁷. Εξάλλου, όπως αναφέρει η πρώην γενική γραμματέας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κα. Γιαννακάκη, μολονότι με την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης υπήρξε πρόνοια για εγκλήματα κατά των γυναικών, αυτά τα μέτρα δεν ήταν αρκετά.¹⁸ Άποψή μας είναι ότι, σε περίπτωση που δεν εισαχθεί ως μια διακεκριμένη μορφή του άρθρου 299 ΠΚ, μπορεί κατά το στάδιο της δικαστικής επιμέτρησης σύμφωνα με το άρθρο 79 ΠΚ να ληφθεί υπόψη επιβαρυντικά το φύλο του θύματος, η σχέση του με το δράστη και οι περιστάσεις υπό τις οποίες διαπράχθηκε το έγκλημα. Ακόμη θα μπορούσε να εισαχθεί ο όρος «φύλο» ως κριτήριο επιλογής θύματος στο άρθρο 82Α ΠΚ ως έγκλημα με ρατσιστικό κίνητρο.

Συνέπειες του φαινομένου

Η σπουδαιότητα του προβλήματος γίνεται πιο αντιληπτή από τον αντίκτυπο που αυτό έχει, τόσο στο οικείο περιβάλλον του θύματος όσο και στην κοινωνία γενικότερα. Τα οικογενειακά και φιλικά πρόσωπα του θύματος, όπως και οι όποιοι παρευρισκόμενοι, πλήττονται ψυχικά¹⁹

¹⁷Μαροπούλου Μ., Γυναικοκτονία: Όρια και όροι αποδοχής ενός νέου νομικού όρου, διαθέσιμο στο: https://diotima.org.gr/wp-content/uploads/2021/01/%CE%9C-%CE%9C%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%BF%CF%85_%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%BF%CE%B9-%CE%8C%CF%81%CE%BF%CE%B9-%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B5%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%8C%CF%81%CE%BF%CF%85.pdf

¹⁸Μαραγκίδου Μ., Είναι Σωστός Τελικά ο Όρος «Γυναικοκτονία»;, διαθέσιμο στο: <https://www.vice.com/el/article/kzdenveinai-swstos-telika-o-oros-gynaikoktonia>

¹⁹Kouta C., Rousou E., Freysteinsdóttir FJ., Boira S. and Naudi M., ό.π.

δεδομένου ότι κλείνονται στον εαυτό τους, παύουν πλέον να έχουν εμπιστοσύνη προς τον συνάνθρωπό τους και διακατέχονται από ανασφάλεια. Συγκεκριμένα, τα παιδιά των θυμάτων είναι πιθανό στο μέλλον να εμπλακούν σε βίαια περιστατικά και πράξεις, δεδομένου ότι η βία γεννά τη βία. και έτσι να παρασυρθούν στην ανηθικότητα ή και σε καταχρήσεις. Σε κοινωνικό επίπεδο, οι ακραίες μορφές βίας και η αφαίρεση της ζωής αποτελούν αρνητικό παράγοντα για την κοινωνική πρόοδο, ο πολιτισμός οπισθοδρομεί και αναστέλλεται η εξέλιξη σε όλους τους τομείς. Ταυτόχρονα, παρατηρείται πως πολλαπλασιάζονται τα κοινωνικά προβλήματα, καθώς παραβιάζονται οι ατομικές ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, με αποτέλεσμα να διασαλεύεται η κοινωνική συνοχή.

Τρόποι αντιμετώπισης

Λόγω της σοβαρότητας του φαινομένου, οφείλουν να γίνουν ορισμένες προσπάθειες και να ληφθούν μέτρα με στόχο τη μείωση των περιστατικών αν όχι την εξάλειψή τους. Πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτό θα έχει η οικογένεια σε συνδυασμό με το σχολείο, καθώς από μικρή ηλικία τα παιδιά είναι καλό να αναπτύξουν ηθικοπνευματικές αξίες, ηθική συνείδηση

και να αποβάλλουν τυχόν υπάρχοντα στερεότυπα και προκαταλήψεις, όπως είναι η πατριαρχία. Σημαντική είναι, παράλληλα, η εκμάθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της σημασίας τους, μαζί με τον τρόπο δημιουργίας υγιών σχέσεων βασιζόμενες στον αλληλοσεβασμό. Σε δεύτερο βαθμό, το κράτος μπορεί με πολλούς τρόπους να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των γυναικοκτονιών. Αναλυτικότερα, είναι αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου, το οποίο θα συμβαδίζει με τα διεθνή πρότυπα, λόγω χάρη μέσω της θέσπισης πρωτοκόλλων για την εκτίμηση της επικινδυνότητας του δράστη από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη²⁰, όπως επιτακτική είναι και η διαρκής επίβλεψη των ήδη υπαρχόντων μέτρων στήριξης, όπως οι τηλεφωνικές γραμμές SOS που παρέχουν ψυχολογική και νομική υποστήριξη ή προγράμματα ευαισθητοποίησης των πολιτών, με πιο γνωστό από αυτά την κοινοτική πρωτοβουλία «ΔΑΦΝΗ». Η πρωτοβουλία αυτή είναι χρηματοδότηση από την Γενική Γραμματεία Ισότητας σε Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς που υποστηρίζουν θύματα βίας (γυναίκες, παιδιά και νέους)²¹. Ως κρατικό όργανο, η αστυνομία οφείλει να αντιμετωπίζει τις καταστάσεις αυτές με ευαισθησία, υποστηρίζοντας και παροτρύνοντας τις γυναίκες να καταγγείλουν φαινόμενα βίας

²⁰Γιαννακάκη Μ., «Είναι Σωστός Τελικά ο Όρος Γυναικοκτονία»; - Συνέντευξη στο VICE, διαθέσιμο στο:

<https://mariayannakaki.gr/%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%AC%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7/%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82/1157-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%BF-vice->

%C2%AB%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-

%CF%83%CF%89%CF%83%CF%84%CF%8C%CF%82-

%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BF-

%CF%8C%CF%81%CE%BF%CF%82-

%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%84%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CE%B2%BB

²¹https://ec.europa.eu/justice/grants/results/daphne-toolkit/daphne-toolkit-%E2%80%93-active-resource-daphne-programme_en?fbclid=IwAR2-K3nbTNZaynQsz3_L2NKq42ca97kWsp-OuOp_X_wLtmgpgKsZx0i_fDo

και εν συνεχεία να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις καταγγελίες που σχετίζονται με τέτοιου είδους περιστατικά. Όσον αφορά τα νομικά επαγγέλματα, εντός του δικαστηρίου το θύμα είναι πρόπον να αντιμετωπίζεται με σεβασμό από το ακροατήριο και οι ήδη υπάρχοντες νόμοι πρέπει να εφαρμόζονται ορθά και αυστηρότερα²², ενώ είναι αναγκαία μια πιο βαθιά και ουσιαστική επιστημονική ενασχόληση και διερεύνηση του συγκεκριμένου ζητήματος²³.

τέλος σε τέτοιες συμπεριφορές απέναντί τους.

Επίλογος

Όταν η ανθρωποκτονία του άρθρου 299 ΠΚ αποδεικνύεται ότι τελείται επειδή το θύμα είναι γυναίκα, πρέπει να έχει διαφορετική αντιμετώπιση από τον νομοθέτη, την Δικαιοσύνη, τους κρατικούς θεσμούς και την κοινωνία στο σύνολό της. Κάτι αντίστοιχο συνέβη στην αγόρευση της εισαγγελέως της έδρας στην υπόθεση γυναικοκτονίας της Ελένης Τοπαλούδη στη Ρόδο, απονέμοντας έτσι τη δικαιοσύνη και αποκαθιστώντας τη μνήμη του θύματος. Ανεξαρτήτως όμως από τις νομοθετικές εξελίξεις, τα θύματα οφείλουν να βρουν το θάρρος και να καταγγείλουν οποιουδήποτε είδους κακοποιητικές συμπεριφορές πριν να είναι αργά. Έτσι, το φαινόμενο προβάλλεται και αποδεικνύεται πως δεν πρόκειται για μεμονωμένα περιστατικά, αλλά είναι μια τραγική καθημερινότητα που βιώνει ένα μεγάλο ποσοστό των γυναικών. Παγκοσμίως αλλά και στην Ελλάδα, σημαντικός παράγοντας για την ανάδειξη του φαινομένου είναι το κίνημα “Me Too”, όπου ορισμένες καταγγελίες έδωσαν την δύναμη και σε άλλες γυναίκες να πουν την ιστορία τους, δίνοντας ένα

²²Corradi C., Baldry A. C., Buran S., Kouta C., Schröttle M. and Stevkovic, Exploring the data on femicide across Europe, διαθέσιμο στο: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/28243/9781447347163.pdf?sequence=1#page=108>

²³Βουγιούκα, Α., Γυναικοκτονίες: Διεθνής εμπειρία, πολιτικές διαστάσεις και ο μετασχηματισμός της σιωπής σε λόγο και δράση. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά, Εκδόσεις Gutenberg, 2020